

Kyrkskolans utgrävning

Ett pedagogiskt projekt

Arkeologisk forskningsundersökning

Ytterby 22, Kastellegården 1:48, Ytterby socken,
Kungälv kommun

Linnea Nordell och Mattias Öbrink

Bohusläns museum Rapport 2009:7

Kyrkskolans utgrävning

Ett pedagogiskt projekt

Arkeologisk forskningsundersökning

Ytterby 22, Kastellegården 1:48, Ytterby socken, Kungälv kommun

Bohusläns museum Rapport 2009:7

ISSN eller ISBN

Författare Linnea Nordell och Mattias Öbrink

Layout, grafisk form och teknisk redigering Gabriella Kalmar

Omslagsbild Foto taget av Pia Claesson. Fotot visar grävningen onsdag den 7:e maj.

Tryck Grafisk Precision AB, Uddevalla 2009

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket medgivande 90.8012

Kartor godkända från sekretessynpunkt för spridning Lantmäteriverket 2009-02-06. Dnr 601-2009/391

Bohusläns museum

Museigatan 1, Box 403, 451 19 Uddevalla

tel 0522-656500, fax 0522-126 73

www.vastarvet.se, www.bohuslansmuseum.se

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	5
Målsättningar med projektet	5
Västra Porten-Stora Smällen	5
Genomförande	5
Förberedelser	5
Fältarbetet	6
Efterarbete	6
Utställning	6
Arkeologiskt resultat	6
Lagerföljd och lämningar	6
Fynd	6
Slutsatser	6
Diskussion	6
Måluppfyllelse och praktiska erfarenheter	6
Avslutning	7
Referenser	7
Litteratur	7
Otryckta källor	7
Muntliga uppgifter	7
Tekniska och administrativa uppgifter	7
Figurförteckning	8
Bilagor	8

Figur 1. Utsnitt ur GSD-Röda kartan/Fastighetskartan med platsen för undersökningen markerad.

Sammanfattning

Under 2008 genomförde Bohusläns museum och Kyrkskolan ett arkeologiskt projekt. Fältdarbetet genomfördes under en vecka i maj. Den här rapporten beskriver och diskuterar det kulturmiljöpedagogiska arbetet. Den innehåller också en avrapportering av det arkeologiska fältdarbetet.

Inledning

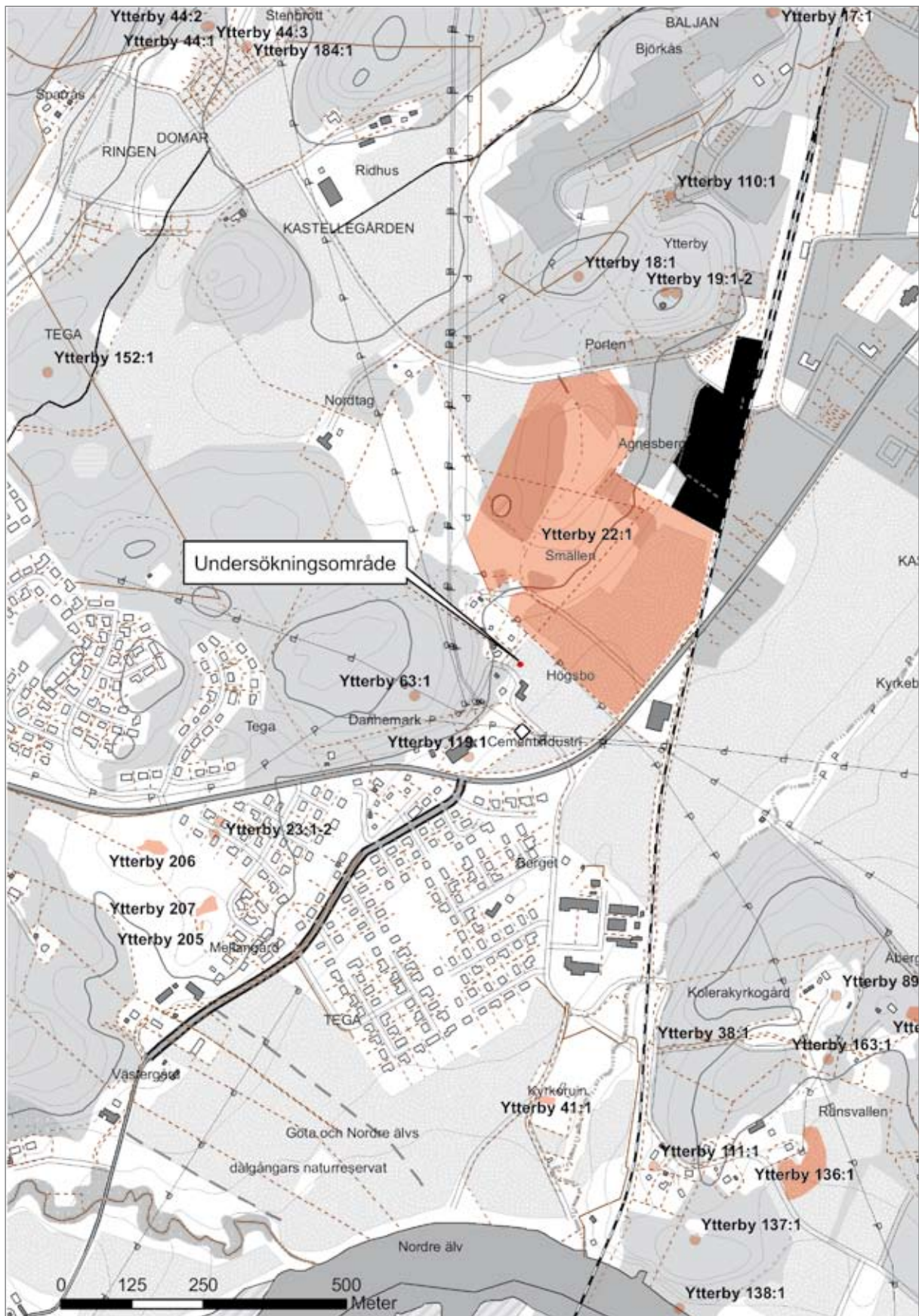
Våren 2007 deltog elever från Kyrkskolan i Ytterby i det kulturmiljöpedagogiska projektet Historien runt husknuten, en aktivitet som syftar till att upptäcka spår av fornlämningar i landskapet nära den egna hemorten. Vi vandrade över det stora gravfältet Västra Porten-Stora Smällen och tittade på två olika utgrävningar intill gravfältet, båda forskningsgrävningar. Eleverna fick prova på att gräva, de mindre barnen i en dumphög – de lite äldre på riktigt i schaktet. Vi märkte att barnen blev engagerade och att de snabbt lärde sig om platsen och hur de skulle gräva. Några klasser gjorde efter besöket på utgrävningen en egen utställning om sina upplevelser. Tanken på att genomföra ett arkeologiskt projekt där eleverna skulle vara delaktiga från förberedelser till avrapportering föddes.

Under 2008 genomfördes ett skolprojekt tillsammans med Kyrkskolan, där eleverna undersökte en yta, som låg i direkt anslutning till den plats där eleverna provat på att gräva året innan (figur 1 och 2). Här bedriver Göteborgs universitet sedan flera år ett arkeologiskt forskningsprojekt inom ett område i anslutning till gravfältet Västra Porten-Stora Smällen (Ytterby 22). Övergripande projektledare för forskningsprojektet är Kristina Bengtsson, forskare vid Göteborgs universitet.

Skolprojektet var en självständig del av Göteborgs universitets projekt, och det leddes av Linnea Nordell och Mattias Öbrink, arkeologer från Västarvet. I fältfasen och rapportarbetet deltog även Pia Claesson, också arkeolog vid Västarvet. Förutom mångårig fälterfarenhet har alla medverkande arkeologer också arbetat med kulturmiljöpedagogik.

År 2008 var det stort fokus på historia i Kungälv kommun med anledning av Bohus fästnings 700-årsjubileum och 350-årsminnet av freden i Roskilde, då Bohuslän blev svenskt. Intresset för Kungälv tidigaste historia var stort och vi ville erbjuda eleverna möjligheter att vara med i ett forskningsprojekt om detta. Skolprojektet bekostades genom anslag från Statens kulturråd (KUR).

I den här rapporten beskrivs först målsättningarna med och förutsättningarna för projektet. Detta följs av en kulturhistorisk bakgrund till platsen och en genomförandebeskrivning av det pedagogiska projektet och de arkeologiska resultaten. Avslutningsvis sker en diskussion kring projektet med erfarenheter och reflektioner.

Figur 2. Utsnitt ur GSD-Fastighetskartan med platsen för undersökningen markerad. Skala 1:20 000. Godkänd ur sekretessynpunkt för spridning. Lantmäteriverket 2009-02-06. Dnr 601-2009/391.

Den arkeologiska dokumentationen med tabeller för fynd och rutor samt schaktplan finns i bilaga 1. I bilaga 2 finns arbetsmaterial och pressklipp. I bilaga 3 finns fotografier från projektets fältarbete och utställningen. Slutligen finns Kyrkskolans fältdagböcker i bilaga 4.

Målsättningar med projektet

I det publika arbetet på Bohusläns museum har arkeologin och arkeologens arbete använts som pedagogisk ingång till förhistorien, inte berättelser om hur man levde förr. Vi förmedlar arkeologisk kunskap genom att ta avstamp i arkeologin som yrke, arbetsmetod och vetenskap. På så sätt tydliggörs hur arkeologisk kunskap tas fram och hur den hela tiden förändras. Hittills har också den lokala förankringen varit ett genomgående tema i de aktiviteter som genomförts.

Som nämnts ovan ledde tidigare samarbete med Göteborgs universitet till att vi ville prova att genomföra en undersökning tillsammans med Kyrkskolans elever. Ett övergripande mål med skolprojektet var att fördjupa elevernas kunskaper om arkeologi som metod och arbete, samt att öka intresset för hembygdens historia på ett konkret sätt.

Tanken var att eleverna skulle få vara med i alla delar av en arkeologisk undersökning; såsom förberedelser, undersökning och avrapportering, och inte som brukligt bara besöka platsen en dag mitt i en pågående undersökning. En viktig del var att eleverna skulle få gräva i en ”riktig” fornlämning, alltså inte i en preparerad grop eller på en plats som inte omfattas av KML, 2 Kap. Elevernas insats blir således lika viktig som alla andra arkeologiska insatser och de bidrar aktivt i forskningsprojektet. Autenticitet och deltagande var viktiga begrepp i projektet.

Att jobba på detta sätt kräver dock mer av arkeologerna, både i förberedelsestadiet, under själv undersökningen och vid uppföljningen. En konsekvens av detta var att tre arkeologer deltog tillsammans med eleverna i fältarbetet. En av arkeologerna, Pia Claesson, hade ansvar för det arkeologiska arbetet för att garantera undersökningens kvalitet.

Bohusläns museum ville utveckla nya former för kulturmiljöpedagogik och projektet blev därför även en metodutveckling. Vi har arbetat med följande frågor: Kan man gräva med barn i en riktig fornlämning och bibehålla den arkeologiska kvaliteten? Vilka former av grupper och vilka åldrar lämpar sig bäst? Hur engagerar vi skolan? Hur involverar vi eleverna i för- och efterarbetet? Vilka förberedelser krävs av museet och vilka av skolan?

Västra Porten-Stora Smällen

Den plats som undersöktes ligger direkt sydväst om Ytterby samhälle. Platsen utgörs av öppen mark som ligger i anslutning till gravfältet Ytterby 22. Gravfältet är ett av Bohusläns största, här finns drygt 160

gravhögar och stensättningar belägna på ett långsträckt höjdområde och fördelade på ett antal avsatser utmed dess södra sluttning.

Intill gravfältet låg fram till 1600-talet kungsgården *Lilla Kungahälla*. Läget intill ett av Bohusläns största gravfält antyder att en bebyggelse-enhet här har haft kontinuitet från järnålder och framåt. När staden Kungahälla flyttades till Fästningsholmen kom kungsgården att flyttas till stadens gamla läge. På den plats där gården tidigare legat tillkom torpen Porten och Smällen.

Kungsgården vid Ytterby kan ha varit en föregångare till staden Kungahälla. Staden etablerades under tidig medeltid på kungligt initiativ vid Nordre älv. Etableringen av staden kan ses som en del i den norska kungamaktens intresse av att stärka sin makt i området. Stadens framväxt faller därmed in i ett mönster som gäller för flera av de andra vikingatida och tidigmedeltida städerna i Norden – de har anlagts på kungligt initiativ och i relativ närhet till kungsgårdarna (Bengtsson 1993). Staden Kungahälla, och även kungsgården i Ytterby, var därmed en del av framväxten av det medeltida norska riket.

Gravfältet Ytterby 22 delundersöktes i början av 1900-talet. Förutom gravmaterial påträffades stolphål och möjliga boplatslämningar under en gravhög. Inom ramarna för Göteborgs universitets forskningsprojekt ”Kungahällaprojektet” har ett antal undersökningar genomförts i området runt Ytterby 22. Projektet, som leds av Kristina Bengtsson, har som huvudmål att försöka identifiera kungsgårdens förhistoriska föregångare.

Inom och omkring gravfältet genomfördes inledningsvis provundersökningar, fosfatkartering och inventering. Två ytor, som ansågs ha potential för projektets frågeställningar, framkom på höjdryggens krön och i åkermarken öster om gravfältet. Vid undersökningar inom dessa båda områden framkom bebyggelse-lämningar (Bengtsson & Lundquister 2005). Området öster om gravfältet har därefter undersökts återkommande av Göteborgs universitet varvid bebyggelse-lämningar från yngre järnålder påträffats (se exempelvis Fahlander & Hjørungdal 2007).

På platsen för Kyrkskolans utgrävning finns boplatslämningar från bronsålder till yngre järnålder. Området ligger i åkermark söder om gravfältet Ytterby 22. Platsen uppmärksammades då indikationer på lämningar av en vall och en byggnad syntes på äldre flygfoton. Vid provundersökning påträffades ingen vall eller byggnad men däremot ett tjockt fyndförande kulturlager (Bengtsson 2006). Platsen har sedan dess återkommande undersökts inom ramarna för forskningsprojektet ”Kungahällaprojektet” och ytterligare undersökningar kommer att genomföras.

Genomförande

Förberedelser

På hösten 2007 skrevs den första projekttidén och medel beviljades för att genomföra projektet i december 2007. I januari 2008 togs de inledande kontakterna med Kyrkskolan, som resulterade i ett möte med lärarna. Skolan förklarade att de gärna ville delta och redan här bestämdes vilka datum utgrävningen skulle ske. Alla klasser på skolan samt lärarna skulle delta. Det var sammanlagt 65 elever från förskolan, år 1, 4 och 6. Lärarna framförde önskemålet att eleverna skulle delas in i åldersblandade grupper istället för klassvis, som är det vanliga.

En undersökningsplan skrevs och sändes till Länsstyrelsen (Lars Jacobzon), som godkände den. Projektet genomfördes inom ramen för befintligt beslut om ingrepp i fornlämning.

Den 22 april fick alla klasser på skolan besök av arkeologerna, som informerade om den kommande utgrävningsveckan och berättade om hur man egentligen gör när man gräver. Vi pratade om platsen och om dess historia. För många elever, som redan varit med på Historien runt husknuten, blev detta en repetition av förra årets kunskaper. Vi märkte att eleverna mindes mycket väl vad vi pratat om och gjort vid förra årets vandring.

Lärarna delade in de olika klasserna i olika grupper och tillsammans beslutade vi ett schema för grävveckan. Lärarna fick också ett informationsbrev till föräldrarna, som delades ut i klasserna.

Fältarbetet

Fältarbetet genomfördes 5–9 maj 2008. Alla eleverna deltog en grävdag var. Varje dag deltog tre arkeologer och minst två lärare. Ibland var också föräldrar med. Vi hade ett dagsschema varje dag med fasta hållpunkter. Dagen började kl. 8.15 med samling och en genomgång av hur man gräver och vad arbetet går ut på. Klockan 12 var det dags för förskoleeleverna och ettorna att gå hem för dagen. Innan dess samlades vi för en genomgång av dagen och försökte att sätta dagens fynd i sitt sammanhang. Sedan grävde fyrorna och sexorna vidare till klockan 13, då deras skoldag var slut. Arkeologerna stannade kvar för en summering och en arkeologisk sammanställning av dagens arbete.

Eleverna grävde i meterrutor och de samsades två och två eller tre och tre om varje ruta. De äldre eleverna hade ansvar för de yngre och hjälpte dem med att fylla i rutbeskrivningar och skriva på fyndpåsar. Alla eleverna deltog i beskrivandet av den ruta de hade grävt.

Under veckan fick vi besök av journalister från Göteborgs-Posten och Kungälv-Posten, som resulterade i artiklar och bilder (se bilaga 2). Markägaren Eivor Andersson besökte oss, liksom Kristina Bengtsson, som var med under en eftermiddag.

Efterarbete

Eleverna fick, under ledning av deras klasslärare, skriva och rita en fältdagbok. Elevernas varierande ålder och skrivkunskaper gjorde att dagböckerna fick olika utseende. Gemensamt för alla klasser var att de flesta valde att illustrera sina dagböcker på olika sätt. Även klasslärarna skrev dagbok. Några elever i fyran valde att göra modeller av hur forntidsmänniskornas boplats kunde ha sett ut. Kyrkskolans dagböcker finns i bilaga 4.

Vi arkeologer gick igenom det arkeologiska materialet, tvättade fynd och skrev fyndlistor. Undersökningsytan och grävda rutor mättes in med GPS.

Den 27 maj träffade vi återigen alla klasserna för att hämta elevernas och lärarnas dagböcker och för att berätta om den kommande utställningen. Tillsammans spånade vi fram ett namn på utställningen och eleverna fick inbjudan till vernissage. Vi pratade också om hur det hade varit på utgrävningen och vad de hade lärt sig.

Utställning

Det material som eleverna skapat sammanställdes till en utställning; dagböcker och teckningar sattes upp på skärmar, fynd och modeller ställdes ut i montrar. Utställningen invigdes med vernissage för elever med familjer på barnboksavdelningen på Mimers hus i Kungälv, tisdagen den 3 juni. Lärare, medlemmar ur hembygdsföreningen och Kungälvs musei vänner deltog också. Utställningen invigdes högtidligt av Eivor Andersson och Kristina Bengtsson, det blev invigningstal och gästerna bjöds på förfriskningar med tilltugg. Lärarna fick med sig diplom att dela ut till eleverna, som berömde deras prestationer vid utgrävningen. Kungälvs-Posten rapporterade senare om utställningen (se bilaga 2).

Utställningen stod på Mimers hus fram till den 21 augusti, då den flyttades till Ytterby bibliotek, lagom till skolstarten. Där stod den i en månad, då den flyttades till Uddevalla och Bohusläns museum. Utställningen avslutades där i slutet av oktober, men levde fortfarande kvar i en monter i museets basutställning Utgångspunkten. Där stod den kvar året ut.

På Bohusläns museums hemsida Utgångspunkten publicerades informationssidor om projektet under vinjetten Ung och nyfiken.

Arkeologiskt resultat

Kyrkskolans undersökningsyta öppnades i anslutning till det schakt som fortfarande låg öppet efter 2007 års grävning. Grässvålen banades av med hjälp av grävmaskin och ett rutnät om tio 1 x 1 meter stora rutor lades ut (nr 8200–8209). Rutorna grävdes sedan förhand i 0,1 m tjocka stick och efter varje avslutat stick skrevs en rutbeskrivning.

Innehållet i alla rutor sållades. Tabeller för fynd och rutor samt schaktplan finns i bilaga 1.

Enligt överenskommelse med projektledare Kristina Bengtsson grävde Kyrkskolan i huvudsak i ploglagret och stannade när kulturlagret dök upp i rutornas botten. Under sommaren 2008 grävde Göteborgs universitet ut kulturlagret som framkom under Kyrkskolans utgrävning.

Lagerföljd och lämningar

Under ploglagret, vid omkring 0,20–0,25 meters djup, började ett kulturlager skymta fram i rutorna. Lagret bestod av mörkbrun, humös, grusig sand med inslag av kolsplitter och järnutfällningar. När kulturlagret påträffades i en ruta, avslutades grävningen där. Under veckan grävdes rutorna till 0,10–0,27 meters djup och kulturlagret var synligt i botten på sju av rutorna. Kulturlagret var fyndförande; flintavslag och keramik påträffades. Inga anläggningar framkom.

Fynd

Ploglagret var fyndförande i alla rutor. Blandat med recent material som porslin, järnbitar, tegel, koks och glas fanns flinta i olika former. Främst påträffades obearbetad flinta, men också slagen flinta, flintavslag, kärnor och redskap. Bland flintan fanns enstaka patinerade eller eld-påverkade bitar. Redskapen utgjordes av en skrapa, ett eventuellt borr, en del av en flathuggen kniv och en tvärpil, allt av flinta.

Keramiken utgjordes av starkt fragmenterat och oornerat gods. Enstaka bitar av järnslag har hittats, men de kan inte säkert placeras i ett förhistoriskt sammanhang. En slipsten av sandsten med tunna slipskåror, troligen efter nålar, framkom som ett lösfynd på utgrävningssytan. Ett fossil i form av en sjöborre och en bit av skaftet till en kritpipa hittades också i ploglagret.

Slutsatser

Att dra slutsatser om arkeologin på platsen för Kyrkskolans utgrävning är svårt, eftersom undersökningen är en liten del av ett omfattande projekt. Det förhistoriska fyndmaterialet är sannolikt upplöjt ur det underliggande kulturlagret, men det går inte att knyta de enskilda fynden till någon speciell plats eller anläggning. Inga daterbara fynd har framkommit, de redskap och föremål som hittats pekar på metalltid (slipstenen, flathuggen kniv) eller yngre stenålder (tvärpilen).

Fossiliserade sjöborrar förekommer i arkeologiska material från Sydskandinavien, både i samband med begravningar och i långhus. I begravningssammanhang har sjöborrar påträffats ända sedan mesolitikum och de har funnits med som gravgåvor från äldre järnålder (Carlie 2004).

Det senaste fyndet av en sjöborrefossil i en grav gjordes så sent som i augusti 2008, då en bronskittel hittades vid Skrea backe utanför Falkenberg. Kitteln tros vara från 200 f.Kr. och innehöll kremerade ben från människa och djur, en dolk, knivskaft och fossila sjöborrar (Fredriksson 2008). Denna typ av fossil har också hittats i anslutning till långhus från järnålder inom samma område. Det kan tänkas att sjöborrar kan ha använts som skyddsamuletter eller haft någon liknande magisk funktion (Carlie 2004). Göteborgs universitet hittade senare stolphål under utgrävningssytan (Bengtsson, K. muntl. uppg.) och det är möjligt att sjöborren från Kyrkskolans utgrävning kan vara upplöjd från de underliggande anläggningarna. Eventuellt kan sjöborren istället komma från gravar i det närbelägna gravfältet Västra Porten Stora Smällen, men det finns ännu inga belägg för att den aktuella ytan ska ha använts för begravningar. Det kan inte heller uteslutas att sjöborren kommit till platsen av en slump, till exempel genom att sopor från Göteborg spridits på åkrarna medan de ännu var i bruk (Bengtsson, K. muntl. uppg.).

Diskussion

Denna typ av pedagogiskt projekt har inte genomförts tidigare av Bohusläns museum. ”Prova på att gräva” har förekommit inom andra skolprojekt (till exempel inom E6 publikprojekt och Historien runt husknuten), men aldrig tidigare har eleverna och skolan haft möjlighet att fördjupa sig i aktiviteten och ämnet så som i samband med detta projekt (Jörnmark & Nordell 2004, Kalmar & Nordell 2007). Kyrkskolans utgrävning var ett utvecklingsprojekt, som vuxit fram ur Historien runt husknuten.

Att använda arkeologi som resurs i skolarbete och att därmed också utveckla den arkeologiska verksamheten för skolelever är en process som både diskuterats och praktiskt genomförts på många håll. Ett försök till att sammanfatta detta har gjorts i publikationen Publik arkeologi (Svanberg & Wahlgren 2007). Att använda den arkeologiska utgrävningssytan som bas för pedagogiska projekt har också förekommit, till exempel hos Malmö kulturmiljö (Persson & Rickardt 2004), på Göteborgs universitet (Synnestvedt & Persson 2007) eller vid Svinesundsprojektet/Universitetets Kulturhistoriske Museer i Oslo (Mansrud 2002).

Måluppfyllelse och praktiska erfarenheter

Skolprojektet innebar att Bohusläns museum kunde vidareutveckla idéer om hur kulturmiljöpedagogiskt arbete kan bedrivas, och efter slutfört projekt kan vi se bra och mindre bra saker.

Eftersom skolprojektet ingick som en del i ett forskningsprojekt kunde vi unna oss en lyx, som vanligen saknas i uppdragsprojekt: lång framförhållning. Detta är en förutsättning för att kunna få ett hållbart samarbete med skolan. Eftersom vi planerade hela projektet och dess genomförandedatum i början av året, kunde vi få in det i skolans tidsplanering. Från första början fanns också ett engagemang från skolans lärare, vilket har inneburit att projektet prioriterats i skolarbetet. Eftersom vi hade möjlighet att träffa eleverna vi många tillfällen kunde vi förankra projektet och lära känna dem. Detta gav också möjlighet till repetition och reflektion; kunskapen fick sätta sig och det fanns möjlighet att komma med frågor och funderingar.

Vi märkte att fältarbetet kom som en positiv omväxling till det vanliga skolarbetet. Eleverna var intresserade och lärde sig snabbt. De hade en hög koncentrationsnivå och återgick till arbetet efter paus utan att bli tillsagda. Vi noterade också att de flesta hängde med i arbetet. Det blev tydligt att när man praktiskt gör något tillsammans bidrar det till lärandet. De åldersblandade grupperna var en succé. De äldre eleverna tog sitt ansvar för de yngre på stort allvar och hjälpte gärna de mindre. Vi såg också att de vanliga sociala rollerna upphävdes på grund av de nya grupperna. En för oss arkeologer oväntad bieffekt av fältarbetet blev att barnen övade sig i att samarbeta under olika förhållanden och detta ser vi som mycket positivt.

De åldersblandade grupperna ställde större krav på oss arkeologer, eftersom vi fick lära oss att formulera det vi ville berätta, så att alla oavsett åldersgrupp förstod. Detta blev en spännande utmaning, ofta valde vi att berätta något med ord samtidigt som vi illustrerade med bilder, föremål eller gester. Vi sade de svårare orden, samtidigt som vi också förklarade vad de betydde, eller berättade samma sak på två olika sätt. Då kunde de yngre barnen förstå den lättare förklaringen, medan de äldre barnen fick en repetition. I samband med grävarbetet kunde barnen ställa frågor eller föra samtal med arkeologerna kontinuerligt. Detta passade särskilt de barn som inte tycker om att prata eller fråga inför hela gruppen.

Det som varit mindre bra med projektet är att det är ett projekt. Projektformen innebär att det inte finns någon kontinuitet i arbetet och att man inte kan planera över flera år. Skolan kan inte heller räkna med att samarbetet fortsätter under nästa år. Skolan efterlyste kontinuitet och önskade årligen återkommande aktiviteter med arkeologiskt eller kulturmiljöpedagogiskt innehåll.

Återigen kan vi konstatera att den här typen av verksamhet bör bedrivas som en ordinarie aktivitet och inte som ett projekt finansierat av externa medel.

Det övergripande målet att fördjupa elevernas kunskaper om arkeologi som metod och arbete har uppfyllts. De har deltagit i så gott som alla delar av ett arkeologiskt projekt, men det var svårare än förväntat

att involvera dem i förberedelser och rapportarbete. Detta beror på att det fanns hinder av praktisk art i att involvera dem i förberedelser som skrivande av undersökningsplan och utsättning av koordinatsystem. I framtiden skulle det vara önskvärt att hitta lösningar på detta, så att eleverna kan delta mera. Till exempel kan de vara med och skriva egna problemformuleringar inför undersökningen. Det viktiga är att arbeta med konkreta och rimliga mål, som ska vara lätta att förstå och möjliga att uppnå.

Det fungerade mycket bra att ha en elevundersökning i en fast fornlämning, eleverna var mycket noggranna och koncentrerade på uppgiften. Ett ploglager var tacksamt att arbeta med, men frågan är hur det fungerat om vi grävt anläggningar? Autenticiteten var viktigt för eleverna, vanliga inledande frågor var: Är detta på riktigt? Kommer jag att hitta riktiga saker? Eftersom det var ”på riktigt” fick eleverna ett annat, mer ansvarsfullt förhållande till platsen och de funderade mycket kring vad platsen och fynden använts till.

Avslutning

Arbetet med Kyrkskolans utgrävning har visat, att vi måste ta eleverna på allvar om vi vill att de ska ta kulturmiljön på allvar. Praktiskt arbete utanför klassrummet stimulerar lärandet och ger en inblick i att kunskap kan finnas någon annanstans än i skolböckerna. Dessutom ger detta eleverna praktisk träning i samarbete och ansvarstagande på ett naturligt sätt.

Kyrkskolans utgrävning är ett första praktiskt försök till en verksamhet som kan utvecklas mycket. Ett exempel är att man skulle kunna koppla olika skolämnen till projektet på tydligare sätt. Det handlar inte bara om historia, svenska eller bild–utan även matematik, naturkunskap, idrott och så vidare kan med fördel knytas till en arkeologisk skolundersökning.

Referenser

Litteratur

Bengtsson, K. 1993. Hälla – Kungahälla. I: Lorentzson, M. (red.). *Kring Göta älv. Studier i en dalgång*. Göteborgs historiska museum, Älvsborgs länsmuseum och Länsstyrelsen i Älvsborgs län. Tre böcker. S. 70–80.

Carlie, A. 2004. *Forntida byggnadskult. Tradition och regionalitet i södra Skandinavien*. Riksantikvarieämbetet, Stockholm.

Fahländer, F. & Hjørungdal, T. 2007. *Rapport. Delundersökning av Raä 22, Västra Porten/Smällen, Ytterby Sn. HT 2007*. Arkeologiska rapporter, Institutionen för arkeologi & Antikens Kultur, Göteborgs universitet. Gotarc Serie D No 69, Göteborg.

Jörnmark, J. och Nordell, L. 2004. *Arkeologi och förmedling – utvärdering av ett publikt projekt vid Bohusläns museum 2003*. Bohusläns museum rapport 2004:13, Uddevalla.

Mansrud, A. 2002. *Rapport fra Svinesundsprosjektets formidlinggravning 3–14 juni 2002*. UKM, Fornminneseksjonen, Oslo.

Persson, T. & Richardt, F. 2004. *Grävande förmedling – en arkeologi för alla*. Citytunnelprojektet, rapport över pedagogisk verksamhet. Malmö kulturmiljö, Malmö.

Svanberg F. & Wahlgren K. H. 2007. *Publik arkeologi*. Nordic Academic Press och Statens historiska museer, Lund.

Synnstvedt, A. & Persson, M. 2007. *Mångkulturella möten kring en forntida lämning. Rapport om utgrävningen kring en hällkista i Bergsjön, Göteborg*. Bricoleur Press, Lindome.

Otryckta källor

Bengtsson, K. & Lindquister, M. 2005. *Kungahällaprojektet. Interimsrapport från undersökning vid Raä 22, Västra Porten/Smällen och Kastellegården 1:127, Ytterby Sn. Bo*. Institutionen för arkeologi, Göteborgs universitet (opublicerad).

Bengtsson, K. 2006. *Kungahällaprojektet. Rapport från undersökning. Kastellegården 1:48, Ytterby sn, Bo. September 2006–oktober 2006*. Institutionen för arkeologi, Göteborgs universitet (opublicerad).

Fredriksson, L. 2008. *Arkeologiska fyndet i Halland - ännu äldre än man trott*. Hämtat från http://www.n.lst.se/cgi-bin/MsmGo.exe?grab_id=0&page_id=7565&query=skrea&hiword=skrea%20 Publicerat 14 november 2008. Hämtat 3 februari 2009.

Kalmar, G. och Nordell, L. 2007. *Publik arkeologi på Bohusläns museum. Rapport över aktiviteter 2006*. Bohusläns museum rapport 2007:42. Pdf-rapport, hämtad från: http://www.utgangspunkten.se/kulturvast_templates/Kultur_ArticlePageWide.aspx?id=6509

Muntliga uppgifter

Bengtsson, K. Projektledare för undersökningarna vid Kastellegården 1:48, januari 2009

Tekniska och administrativa uppgifter

Lst dnr:	431-15189-2004
Västarvet dnr:	-
Västarvet pnr:	C189
Fornlämningsnr:	Ytterby 22
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Kungälv
Socken:	Ytterby
Fastighet:	Kastellegården 148
Ek. karta:	7B 4d (7143)
Läge:	X 6421210, Y 1268827
Meter över havet:	15–16
Koordinatsystem:	RT90 2,5 gon V
Höjdsystem:	-
Uppdragsgivare:	-
Ansvarig institution:	Bohusläns museum/Västarvet
Projektledare:	Linnea Nordell och Mattias Öbrink
Fältpersonal:	från Kyrkskolan, Ytterby:
Måndag 5 maj:	Emil Ö, Eddie, Henrik, Albin, Anton, Sofie, Kristin, Elin, Emma, Alexandra, Nathalie, Fanny
Tisdag 6 maj:	Emelie, Nora, Heidi, Malin, Josefina L, Amanda, Clara, Julia, Agnes, Rebecka, Emil S, Marcus, Anton E, Patrik
Onsdag 7 maj:	Andreas, Gilbert, Anton B, Andreas, Saga, Matilda, Lina, Sofia, Josefina A, Nora, Emma P, Cecilia, Jennie, Elaine
Torsdag 8 maj:	Daniel, Fredrik, Simon, Pontus, Ebba, Julia, Emma, Josefine, Sarah, Andrea, Louisa, Pernilla, Paulina
Fredag 9 maj:	Joel, Teodor, Oscar, Johan, Jonathan, Filip, Emil G, Pontus, Nils, Oliwer, Anna, Helena, Linnea, Tova, Viktoria.
Lärare:	Eivor, Jessica, Magnus, Birgitta, Mariann, Christina, Monica.
Från Bohusläns museum/Västarvet:	Pia Claesson, Linnea Nordell och Mattias Öbrink.
Fältarbetstid:	5–9 maj 2008
Arkeologtimmar:	120
Undersökt yta:	15 m ²
Arkiv:	Bohusläns museums arkiv
Fynd:	Förvaras i Bohusläns museums magasin (F.nr: 8001–8062). UM nr 29286

Figurförteckning

Figur 1. Utsnitt ur GSD-Röda kartan/Fastighetskartan med platsen för undersökningen markerad.

Figur 2. Utsnitt ur GSD-Fastighetskartan med platsen för undersökningen markerad. Skala 1:20 000. Godkänd ur sekretessynpunkt för spridning. Lantmäteriverket 2009-02-06. Dnr 601-2009/391.

Bilagor

Bilaga 1. Dokumentation av den arkeologiska undersökningen

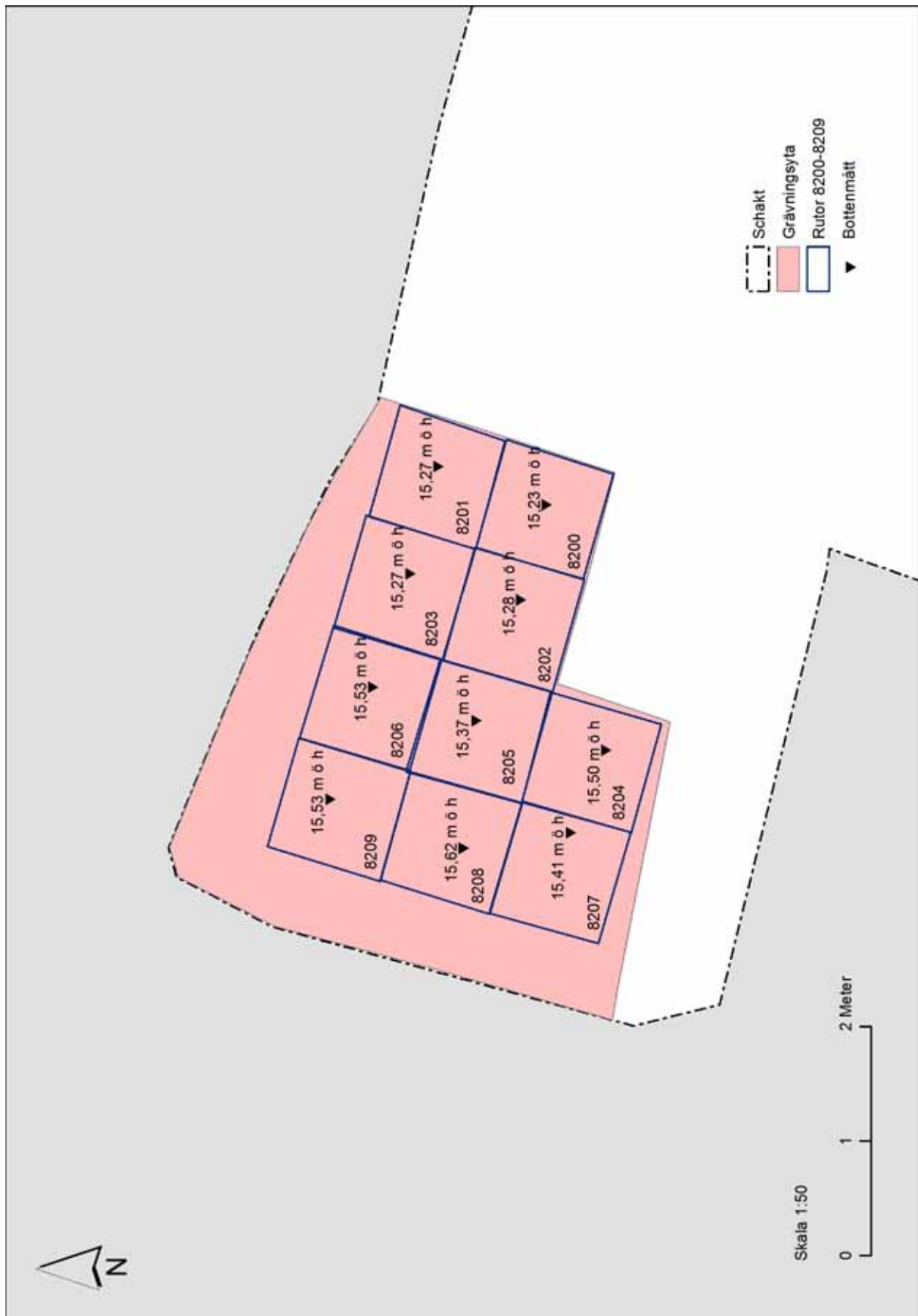
Bilaga 2. Arbetsmaterial och pressklipp

Bilaga 3. Fotografier

Bilaga 4. Kyrkskolans fältdagböcker

Bilaga 1. Dokumentation av den arkeologiska undersökningen.

1. Schaktplan, skala 1:50

2. Fotomontage visande de rutor som grävdes i lagret. Foto Mattias Öbrink.

3. Tabell över grävda stick i rutor

Ruta	Stick	Djup i cm	Beskrivning av fyllning	Fynd	Undersökt av
8200	1	0–10	Mörkbrun sandigt grus, relativt rikligt med mindre sten och rötter.	Fnr 8001-8003	Clara & Agnes
8200	2	10–20	Mörkbrun sandigt grus, relativt rikligt med mindre sten	Fnr 8004-8006	Matilda, Saga, Lina, Eline, Simon, Daniel
8201	1	0–10	Mörkbrun sandigt grus, relativt rikligt med mindre sten och rötter.	Fnr 8007	Matilda, Saga, Lina, Eline, Simon, Daniel
8201	2	10–20	Mörkbrun sandigt grus, relativt rikligt med mindre sten	F nr 8008-8011	Paulina och Oliver
8202	1	0–10	Mörkbrun sandigt grus, relativt rikligt med mindre sten och rötter	Fnr 8012-8017	Albin W, Anton N, Julia
8202	2	10–20	Mörkbrun sandigt grus, relativt lite med mindre sten	Fnr 8018-8020	Anton, Pontus, Johan, Teodor och Jonathan
8202	3	20–27	Mörkbrun sandigt grus med ställvis ljusbruna fläckar, relativt rikligt med mindre sten	Fnr 8021-8023	Johan, Jonathan och Teodor
8203	1	0–10	Mörkbrun sandigt grus, relativt rikligt med mindre och större sten, kolstänk och rötter	Fnr 8024-8027	Heidi, Sofie och Emma
8203	2	10–20	Mörkbrun sandigt grus, relativt rikligt med mindre sten	Fnr 8028-8030	Sofia och Josefin
8203	3	20–27	Mörkbrun sandigt grus, relativt rikligt med mindre sten	Fnr 8031-8033	Sofia och Josefin
8204	1	0–10	Mörkbrun sandigt grus, relativt rikligt med mindre sten, något kol och rötter	Fnr 8034-8036	Tova, Victoria
8205	1	0–10	Mörkbrun sandigt grus, relativt rikligt med mindre sten och rötter	Fnr 8037-8038	Anton, Kristin, Emil, Nora och Cecilia
8205	2	10–20	Mörkbrun sandigt grus, relativt rikligt med mindre sten	Fnr 8039-8040	Cecilia, Jennie och Nora
8205	3	20–30	Mörkbrun till svart sandigt grus, relativt rikligt med mindre sten	Fnr 8041-8042	Jennie, Cecilia och Sara
8206	1	0–10	Mörkt gråbrun sandigt grus, kolstänk, relativt rikligt med mindre sten och rötter	Fnr 8043-8045	Nils, Philip och Emil
8207	1	0–10	Mörkbrunt sandigt grus, kolstänk och relativt rikligt med mindre sten och rötter	Fnr 8046-8049 och 8062	Patrik, Marcus, Fanny och Nathalie
8207	2	10–20	Mörkbrun sandigt grus, relativt rikligt med mindre sten	Fnr 8050-8051	Andreas, Patrik och Linnea
8207	3	20–28	Mörkbrun sandigt grus, kolbitar, relativt rikligt med mindre sten. I östra delen av rutan kom ett gulbrunt grusigt lager vid sidan om det mörkare kulturlagret		Mattias
8208	1	0–10	Mörkbrun sandigt grus, relativt rikligt med mindre sten och rötter	Fnr 8052-8054	Pernilla, Linnea och Anna
8209	1	0–10	Mörkbrunt sandigt grus, kolstänk och relativt rikligt med mindre sten och rötter	Fnr 8055-8056	Fanny, Elin, Josefina, Nora, Malin, Elaine och Jennie
8209	2	10–20	Mörkbrunt sandigt grus, kolstänk och relativt rikligt med mindre sten	F nr 8057-8060	Josefina, Malin, Jennie, Emma, Elaine, Joel och Oscar

4. Kommentarer till rutbeskrivning.

Kommentarer till Rutsticksbeskrivningen

Sammanlagt grävde den 5–9 maj 2008, 60 stycken elever från Kyrkskolan i Ytterby. Eleverna var i åldrarna 6–12 år. Under denna vecka öppnades tio stycken meterrutor.

Rutorna benämndes 8200–8209. Dessa rutor grävdes olika djupt. Generellt gäller, att när kulturlagret (dvs. det orörda lagret under ploglagret) påträffades, så avslutades grävningen.

I vissa rutor har det dock grävts några centimeter ned i detta lager.

Samtliga rutor undersöktes genom plangrävning med grävsked alternativt gotlandshacka. Jorden från samtliga stick sållades med 4 mm såll. Alla rutor mättes in digitalt.

Det orörda kulturlagret påträffades omkring 0,2 meter från avbanad yta räknat och bestod av ett brunsvart humöst grusigt sandlager innehållande kolstänk och ställvis med järnutfällning. Lagret var väl synligt i profilväggen.

Kulturlagret var synligt i samtliga rutor som grävts till och med stick 2 (ruta 8200, 8201, 8202, 8203, 8205, 8207 och 8209).

5. Tabell över fynd

Fyndnr	Material	Sakord	Undertyp	Antal	Vikt i g	Rut nr	Stick	Anmärkning
8001	Flinta	avslag		4	13,2	8200	1	1 patinerad
8002	Flinta	splitter		4	1,8	8200	1	
8003	Flinta	övrig slagen		2	13,1	8200	1	1 patinerad
8004	Flinta	avslag		10	49,1	8200	2	2 patinerade
8005	Flinta	splitter		14	3,6	8200	2	2 patinerade
8006	Flinta	övrig slagen		4	79,2	8200	2	1 patinerad
8007	Flinta	övrig slagen		10	26,8	8201	1	
8008	Flinta	avslag		3	3,5	8201	2	
8009	Flinta	splitter		4	1,3	8201	2	
8010	Flinta	övrig slagen		9	15,6	8201	2	
8011	Lera	pipa	Kritpipa	1	1,2	8201	2	
8012	Flinta	avslag		3	1,6	8202	1	
8013	Flinta	splitter		6	0,5	8202	1	
8014	Flinta	övrig slagen		12	117,3	8202	1	
8015	Flinta	kärna	Kärna övrig	1	43,13	8202	1	
8016	Flinta	tvärpil?		1	0,7	8202	1	
8017	Lera	Keramik	Krukskärva	1	1,2	8202	1	
8018	Flinta	avslag		9	13,9	8202	2	
8019	Flinta	splitter		9	2,1	8202	2	1 patinerad
8020	Flinta	övrig slagen		17	58,7	8202	2	
8021	Flinta	avslag		5	7,2	8202	3	
8022	Flinta	splitter		2	0,7	8202	3	
8023	Flinta	övrig slagen		13	46,9	8202	3	2 eldpåverkade, 1 patinerad
8024	Flinta	avslag		4	7,9	8203	1	
8025	Flinta	splitter		10	3,3	8203	1	
8026	Flinta	övrig slagen		14	84,6	8203	1	
8027	Flinta	borr?		1	1	8203	1	
8028	Flinta	avslag		4	3,3	8203	2	
8029	Flinta	övrig slagen		7	31,4	8203	2	
8030	Lera	Keramik	Krukskärva	1	1,6	8203	2	
8031	Flinta	avslag		8	10,5	8203	3	4 patinerad
8032	Flinta	övrig slagen		6	47,3	8203	3	
8033	Flinta	Skrapa	Avslags-skrapa	1	18,3	8203	3	
8034	Flinta	avslag		6	3,4	8204	1	
8035	Flinta	övrig slagen		11	25	8204	1	1 eldpåverkad
8036	Flinta	kärna	kärna övrig	1	47,1	8204	1	
8037	Flinta	avslag		9	29,5	8205	1	
8038	Flinta	övrig slagen		10	42,7	8205	1	
8039	Flinta	avslag		5	36,3	8205	2	
8040	Flinta	övrig slagen		3	11,9	8205	2	
8041	Flinta	avslag		12	17,3	8205	3	
8042	Flinta	övrig slagen		9	44,1	8205	3	
8043	Flinta	avslag		7	6,5	8206	1	2 patinerade
8044	Flinta	splitter		4	1	8206	1	1 patinerad
8045	Flinta	övrig slagen		7	9	8206	1	
8046	Flinta	avslag		9	22,4	8207	1	
8047	Flinta	splitter		7	1,4	8207	1	
8048	Flinta	övrig slagen		10	48,8	8207	1	

Fyndnr	Material	Sakord	Undertyp	Antal	Vikt i g	Rut nr	Stück	Anmärkning
8049	Flinta	Keramik		2	1,1	8207	1	
8050	Flinta	avslag		3	0,9	8207	2	
8051	Flinta	övrig slagen		3	5	8207	2	
8052	Flinta	avslag		7	11	8208	1	
8053	Flinta	splitter		5	0,8	8208	1	
8054	Flinta	övrig slagen		11	40	8208	1	
8055	Flinta	avslag		9	8,9	8209	1	
8056	Flinta	övrig slagen		9	43,3	8209	1	
8057	Flinta	avslag		10	11,8	8209	2	
8058	Flinta	splitter		5	1,6	8209	2	
8059	Flinta	övrig slagen		11	88,4	8209	2	
8060	Flinta	Kniv	flathuggen	1	4,4	8209	2	
8061	Sandsten	Slipsten		1	43,3	Lösfynd	1	För nålar
8062	Flinta	Fossil	Sjöborre?	1	29,9	8207	1	Fossil

Bilaga 2. Arbetsmaterial och pressklipp

Här finns blanketter för dokumentationen av de stick om 10 centimeter som grävdes i meterrutorna. Här finns även pressutskick som skickades till bland annat Göteborgs-Posten, Kungälv-Posten, Sveriges Radio, Sveriges television och TV4. Detta följs av inbjudan till vernissagen på Mimers hus, affischen för utställningen och det diplom som eleverna fick efter att projektet genomförts. Slutligen finns pressklipp från de två artiklar som Kungälv-Posten publicerade 2009--05-09 och 2008.06-24 samt den som Göteborgs-Posten publicerade 2009-05-09.

Beskrivning av ruta

Vad heter du? Vilken dag grävde du?

Vilken ruta grävde du?..... Vilket stick?

Hur djupt har du grävt?CM

Har du sållat jorden?.....

Hur såg jorden ut? Vilken färg? Många stenar?.....

.....

Hittade du några fynd? Vad för något?.....

.....

Hur många påsar ligger fynden i?.....

BOHUSLÄNS MUSEUM

BOHUSLÄNS MUSEUM

Kyrkskolans elever blir arkeologer

Just nu pågår en arkeologisk utgrävning strax utanför Ytterby i Kungälv kommun. Det är Kyrkskolans klasser åk 0-6 som gräver tillsammans med Bohusläns museum.

Det vi gräver är resterna av en boplats som användes från bronsåldern fram till vikingatiden, d.v.s. mellan ungefär 600 f.Kr. till 1000 e.Kr. Intill platsen där vi gräver finns ett av Bohusläns största gravfält.

Eleverna lär sig arkeologiska grävmetoder. Efter utgrävningen kommer eleverna att göra en utställning om vad de har hittat. Utgrävningen pågår mellan den 5 och 9 maj 2008. Grävningen är en del av ett projekt som Göteborgs universitet bedriver på platsen.

Hittills har eleverna hittat krukskärvor och flinta, vem vet vad vi hittar imorgon?

Kontakt:

Linnea Nordell, arkeolog tel. 0706-233 993 eller Mattias Öbrink, arkeolog tel. 0706-233 457. Vi är på utgrävningen mellan kl 8-13.

Vägbeskrivning:

Från Marstrandsvägen: I rondellen i Ytterby sväng till vänster mot Kärna, fortsätt sedan genom Ytterby samhälle. Efter järnvägsövergången söder om Ytterby tag den andra vägen till höger, det är en mindre asfalterad väg. Ni ser oss i backen intill en ladugård.

Parkera gärna vid grusad yta intill transformatorstation.

Ring i förväg så vi vet om ni kommer!

KYRKSKOLANS UTGRÄVNING

*Utställning på Mimers hus
Barnboksavdelningen på Biblioteket*

Från onsdag 4 juni 2008 till augusti 2008

*Kyrkskolans elever har
tillsammans med Bohusläns museum
gjort en arkeologisk utgrävning av en boplats
intill gravfältet Västra Porten/Stora Smällen i Ytterby.*

*Nu har vi gjort en utställning med bilder,
berättelser och fynd från utgrävningen.*

Inbjudan till

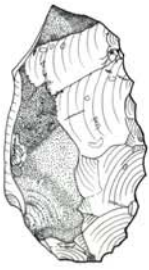
Vernissage

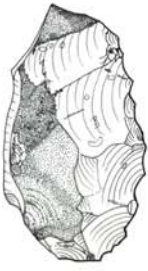
Tisdag 3 juni 2008
Klockan 18

På Mimers hus, Kungälv, på bibliotekets
barnboksavdelning

Kyrkskolans elever har tillsammans med Bohusläns museum gjort en arkeologisk utgrävning av en boplatz intill gravfältet Västra Porten/Stora Smällen i Ytterby. Nu har vi gjort en utställning med bilder, berättelser och fynd från utgrävningen.

Alla som varit med och grävt är välkomna, dessutom får man gärna ta med sig syskon, föräldrar och övrig familj samt vänner och bekanta.

För mer information kontakta:
Linnea Nordell, arkeolog tel. 0706-233 993 linnea.nordell@vgregion.se
eller Mattias Öbrink, arkeolog tel. 0706-233 457 mattias.obrink@vgregion.se

DIPLOM

tilldelat

*För enastående prestationer vid
den arkeologiska undersökningen
av en boplats vid Västra Porten
Stora Smällen, Ytterby socken*

5-9 maj 2008

Skola anklagas för brott mot läroplanen

Föräldrar till barn i förskoleklasserna på Diserödsskolan anser att skolan brutit mot den nationella läroplanen.

Skolan har nämligen beslutat sig för att splittra de båda förskoleklasserna, på grund

av att det varit stökigt i den ena. Men föräldrarna i den andra klassen fick inte någon information om den planerade splittringen förän den redan var beslutad. De ifrågasätter nu om skolan verkligen gjort vad den kunnat för

att lösa problemen inom gruppen.

- När rektorn deltog på ett informationsmöte som vi krävt, fick vi inga svar alls, säger föräldern Anette Brandt.

SIDAN 6

FOTO: PER-JOHAN THÖRN

Ytterbyelever gräver på historisk mark

Vid det gamla gravfältet Västra porten - Stora smällen är det full aktivitet den här veckan. Eleverna på Kastellegårdsskolan 4/Kyrkskolan hjälper till med utgrävning-

arna av ett område där flera kungar ska ha bott. Platsen har använts sedan bronsålderns slut för cirka 2 600 år sedan.

SIDAN 5

"Det kommer tyvärr att innebära ökade väntetider"

ANN STOKLAND, sjukhuschef, om konsekvenserna av strejken på sjukhuset.

MANDARINAND PÅ BESÖK HOS GOLKLUBBEN. En ovanlig syn mötte golfarna på Lysegårdens golfklubb förra veckan. Det var en mandarinand som hade slagit sig ner i dammen vid tolfte hållet. Mandarinanden ses sällan i vilt tillstånd men är relativt vanlig som parkfågel.

FOTO: NICKLAS HANSSON

SKAKAR JORDEN. Andreas Sommerlöv (till vänster) och Andreas Jansson använder ett säll för att sila jorden. "Det är roligt att hitta gamla saker.", säger Andreas Jansson.

FOTO: PER-JOHAN THÖRN

De är arkeologer för en vecka

Fjärdeklassare fick hjälpa till att gräva ut gravfält i Ytterby

Den här veckan testar elever på Kastellegårdsskolan 4/Kyrkskolan på att vara arkeologer. Nedanför gravfältet Västra porten-Stora smällen i Ytterby är grävandet i full gång.

Onsdagsmorgon. Det är några minuter före halv nio när eleverna samlas vid utgrävningplatsen. Arkeologen Mattias Öbrink från Bobusläns museum instruerar dem om hur de ska gå till väga när de gräver.

— Det är viktigt att veta hur djupt ner man hittar något för det visar hur gammalt det är. Hittar

man en sak nära markytan kan någon ha tappat den för bara några år sedan, säger han.

Vill bli arkeolog

Så sätter de igång. Med hackor, akopror och spadliknande så kallade skiralevar går de lös på jorden. Matilda Ahlberg, som går i första klass, tycker att arbetet är väldigt roligt. Hon var även med och grävde på platsen i maj förra året då elever på skolan, precis som nu, fick lite inblick i hur det är att vara arkeolog. Hon skulle gärna vilja jobba som det i framtiden.

— Man kan hitta något jättespeciellt, det är spännande, säger Matilda Ahlberg.

Och det gjorde man i måndags när några andra elever fick chansen att gräva. De hittade en sten som enligt Mattias Öbrink har använts till att silpa nålar. Annars ligger det mycket flinta och keramik i jorden. Sammanlagt har man funnit cirka 14 kilo keramik på platsen.

Anrik plats

Bredvid Matilda Ahlberg jobbar Sofia Niklasson och Josefina Anderö som går i sjätte klass. De finner bland annat flinta och en spik.

— Jag tycker att det här är ganska spännande även om det inte är så kul. Man kan hitta något från ett annat årtusende, säger Josefina Anderö.

Platsen har använts från 600-talet före Kristus, då bronsåldern led mot sitt slut, fram till vikingatiden runt 1000-talet efter Kristus, berättar Mattias Öbrink. Troligtvis har där funnits en ganska stor gård med något slags koppling till gravfältet.

— Det är inte vilken gård som helst, först bodde någon lokal kung här och sedan den norska kungen. Barnen kanske inte tänker på det, men det är ju extra kul att gräva på en sådan här speciell plats, säger han.

Avslutas med utställning

Bobusläns museum har fått anslag för att genomföra projektet med eleverna. Tre arkeologer där-

ifrån finns på plats varje förmiddag under den här veckan. En förskoleklass samt en etta, en fyra och en sexa deltar. Varje dag kommer ett nytt gäng.

— De får lära sig en hel del och jag tycker också att det här är kul, säger Eivor Törnqvist, lärare i 6D. Projektet mynnar ut i en utställning på Mimers hus där eleverna i ord och bild berättar om vad de gjort. Utgrävningen startades av Göteborgs universitet som kommer att anordna en sommarkurs där studenterna får gräva på platsen.

PER-JOHAN THÖRN
redaktion@kungalvsposten.se

FLINTA. Arkeologen Pia Claesson visar Sofia Niklasson (till vänster) och Josefina Anderö vad som döjer sig i jorden.

SLIPSTEN. Mattias Öbrink, arkeolog vid Bobusläns museum, visar ett fynd som gjorts under veckan.

BLIVANDE ARKEOLOG? Matilda Ahlberg (mitten) gräver tillsammans med sina klasskompisar i 1D på Kyrkskolan.

Unga grävare söker kontakt med forntiden

YTTERBY: Närkontakt med forntiden. Det har eleverna på Kyriskolan fått under veckan när de provat på att vara arkeologer.

På en åter ett stenbäst från Ytterby har ett 15-tal av Kyriskolans elever bytt matboken mot grävjobb för en dag. Med muraleken och behackor gräver de sig djupare ner i jorden, läger efter läger, och letar efter spår från bronsåldern och järnåldern. Trots att det är varmt och svettigt klagar ingen utan alla lyckas gå in för uppgiften.

– Det är bättre än laxorna, säger Josephine Stjernström.

Det gäller att noggrant och försiktigt leta fynd efter den gamla boplats som de befinner sig på. Till sin hjälp har de tre arkeologer som är med och gräver. På Claesson visar en skrapa av flinta som används till att bearbeta skinn. Ett vanligt fynd på västbanken berättar hon. Det känns konstigt att tänka sig att den används på den här platsen för kanske tusentals år sedan. Historien blir med ens levande där vi står på åkern.

Det är Holmullins museum som i samarbete med Kyriskolan står bakom utgrävningen. Museet har fått stöd av Statens kulturråd och arkeologerna Linnéa Nordell och Mattias Övbrink bollar idéer med varandra hur pengarna bäst kunde komma till nytta. De bedömt sig för att rätta på arkeologipädagogik för skolbarn.

– Vi ville använda utgrävning som pedagogik, förklarar Nordell. Här föll valet på Kungälv med tanke på festningarnas jubileum. Linnéa är väldigt nöjd med arrangemanget.

– Vi är inne på vår fjärde dag och det har fungerat jättebra, berättar hon.

Grävare i olika åldrar

Alla elever har fått prova på att gräva. Men inte klassvis utan varje dag har det varit elever i olika åldrar. Den enda skillnaden från en vanlig arkeologisk utgrävning är att det inte finns sulspat närlin med arbetet och att det åter krävs. Paulina Peterson går i sjuan och kommer fram och frågar Linnéa om något hon hittar.

– Det är jättekul att gräva och kolla vad man hittar, säger hon innan hon går tillbaka till grävgruppen.

Linnéa berättar att responsten från eleverna varierade när de kom till Kyriskolan för ett par veckor sedan för att informera om utgrävningen. De yngre eleverna var mest

BILDER: LARS ALLEN

JAKTEN PÅ FLINTA. Pernilla Svensson och Andrea Olofsson hittar mest jordklumpar och stenar i sitt söll myllan. De äldsta eleverna var lite mer tillbakadragna.

– Men de har varit väldigt aktiva och intresserade när de varit här, säger Linnéa.

Går självmannt tillbaka

Så är det dags för lunch. Ett dagverke på åkern kräver sina pauser. Men bara en kort stund senare går någon tillbaka och gräver igen. Linnéa menar att det är väldigt speciellt att de självmannt går tillbaka.

Hon tror att det som lockar är att eleverna får jobba med kroppen och får lov att bli smutsiga.

– Detta är någonting de inte möter i vanliga fall. Självmannt var följt tillbaka efter lunchpausen.

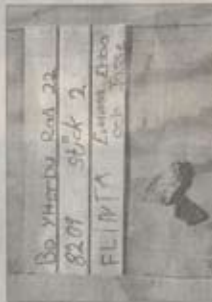
– Jag har hittat väldigt mycket flinta och en bit kol, berättar hon.

Linnéa tror att grävupplevelsen blir ett minne för livet för barnen.

– Jag hoppas att de får ett intresse för arkeologi och historia.

Förhoppningen är också att det ska bli fler grävveckor med skolelever. Arrangemanget är både till glädje för barnen och arkeologerna.

– De ger mig perspektiv på mitt yrke och det är viktigt för mig som arkeolog att jobba med pedagogiskt arbete, förklarar Linnéa Nordell.

DOKUMENTATION. Flinta tillhör de vanligaste fynden på västbanken.

entusiastiska och de allra yngsta hade förhoppningar om att kanske få gräva fram dinosaurier, vilket är lite svårt i den svenska

Elevernas utgrävning blev utställning

Under en vecka i maj fick elever i Ytterby pröva på att vara arkeologer. Under hela sommaren finns deras upplevelser redovisade i en liten utställning i biblioteket på Mimers hus.

Utgrävningen ägde rum vid Stora Smällen i ett samarbete mellan Kyrkskolan och Bohusläns museum.

Första dagen hittades bland annat flinta, bränd lera, keramik, sten, porslän, slagg och glas. På utställningen berättar elever i klass 6 D hur de grävde i en ruta som var en kvadratmeter stor. Men först hade arkeologerna visat vilka verktyg som skulle användas.

Så här skriver Paulina: "Vi sällade och hittade fina saker. Jag hittade en jättecool krip pipa. Vi fick berättat att man hade jättelånga pipor på 1600- och 1700-talen."

Under utgrävningen deltog även barn från ettan och förskolan. I texterna förklaras hur de använde hackor, skopor och skärslivar.

Barn i förskolan berättar att Joel hittade veckans fynd: "Vips hittade han det, en bit av ett spjut eller pil. Det hur varit jättekul och spännande men väldigt varmt och smutsgrisar var vi allihopa."

KATARINA BERG
katarina.berg@kungalvsposten.se
0303-20 68 28

FOTO: KATARINA

FICK INSPIRATION. Så här fint tecknade eleverna ned sina upplevelser.

1. Översikt över utgrävningen. Foto Mattias Öbrink

2. Full aktivitet på utgrävningssplatsen. Foto Pia Claesson

3. Genomgång av förmiddagens händelser. Kristina Bengtsson (stående till vänster) och Eivor Andersson (sittande) är på besök. Foto Pia Claesson.

4. Vid sället på sista utgrävningdagen. Foto Mattias Öbrink.

Bilaga 3. Fotografier.

5. Joel visar sitt fina fynd; en bit av en kniv eller spjutspets av flinta. Foto Mattias Öbrink.

6. Vernissage på Mimers hus i Kungälv den 3 juni 2008. Foto Kristina Bengtsson.

7. Besökare på invigningen vid utställningsskärmarna.
Foto Kristina Bengtsson.

10. Utställningen på Hyllan bestod av träskärmar med elevernas bilder och en monter med fynd. Foto Linnea Nordell.

8. Utställningen bestod också av montrar med fynd från utgrävningen och modeller av forntida hus. Foto Kristina Bengtsson.

11. Närbild på montern på Hyllan. Foto Linnea Nordell.

9. I oktober 2008 stod Kyrkskolans utställning på Hyllan på Bohusläns museum. Foto Linnea Nordell.

12. Under november 2008 - januari 2009 fanns Kyrkskolans utgrävning representerad i Utgångspunkten, en del av Bohusläns museums basutställningar. Montern innehöll bilder och beskrivningar från utgrävningen, elevernas bilder och en husmodell samt några av fynden. Foto Linnea Nordell.

Bilaga 4. Kyrkskolans fältdagböcker Här presenteras eleverna grävda böcker med teckningar.

De presenteras klassvis, från förskolan till årskurs 6. Flera av bilderna är ursprungligen stora men har förminskats för att få plats på ett A4-ark.

Smällen den 5 maj 2008.

Emil Ö Eddie och Elin promenerade till gravfältet med två fröknar. Vi grävde och hittade mycket flinta en del var svarta. Det var glasbitar i jorden. Vi var tillsammans med våra faddrar, matsäcken var mycket viktig. Elin hade risfrotté och banan.

Emil Ö hade i sin matsäck saft macka kaka och bulle. Det var långt att gå fröknarna Eivor och Jessica tyckte att det var kul

Den 6 maj.

Vi grävde i jorden och hittade olika saker Vi fikade, det var en rolig katt där. Arkeologerna berättade att man skulle duscha och titta så att man inte hade fått någon fästning på sig.

Vi som var där denna dagen var Emil S, Emelie, Amanda, Magnus och Karin.

Den 7 maj.

Vi letade efter gamla föremål, vi hittade flinta, glas och spik. Vi grävde fram en svart yta i marken, troligtvis har det varit en eldstad där. Vi blev bjudna på saft och bulle.

Kungälvsposten kom dit och interjuade barnen och tog kort som sedan kom i tidningen det var höjdpunkten på dagen.

Vi som var där denna dagen var Andreas, Saga och Nora Mariann och Birgitta

Den 8 maj.

Vi har grävt och sållat jorden, vi har letat efter fynd och gamla grejer, det var jätteroligt, så åt vi också.

Vi som var där denna dagen var Daniel, Ebba, Andrea Christina och Magnus.

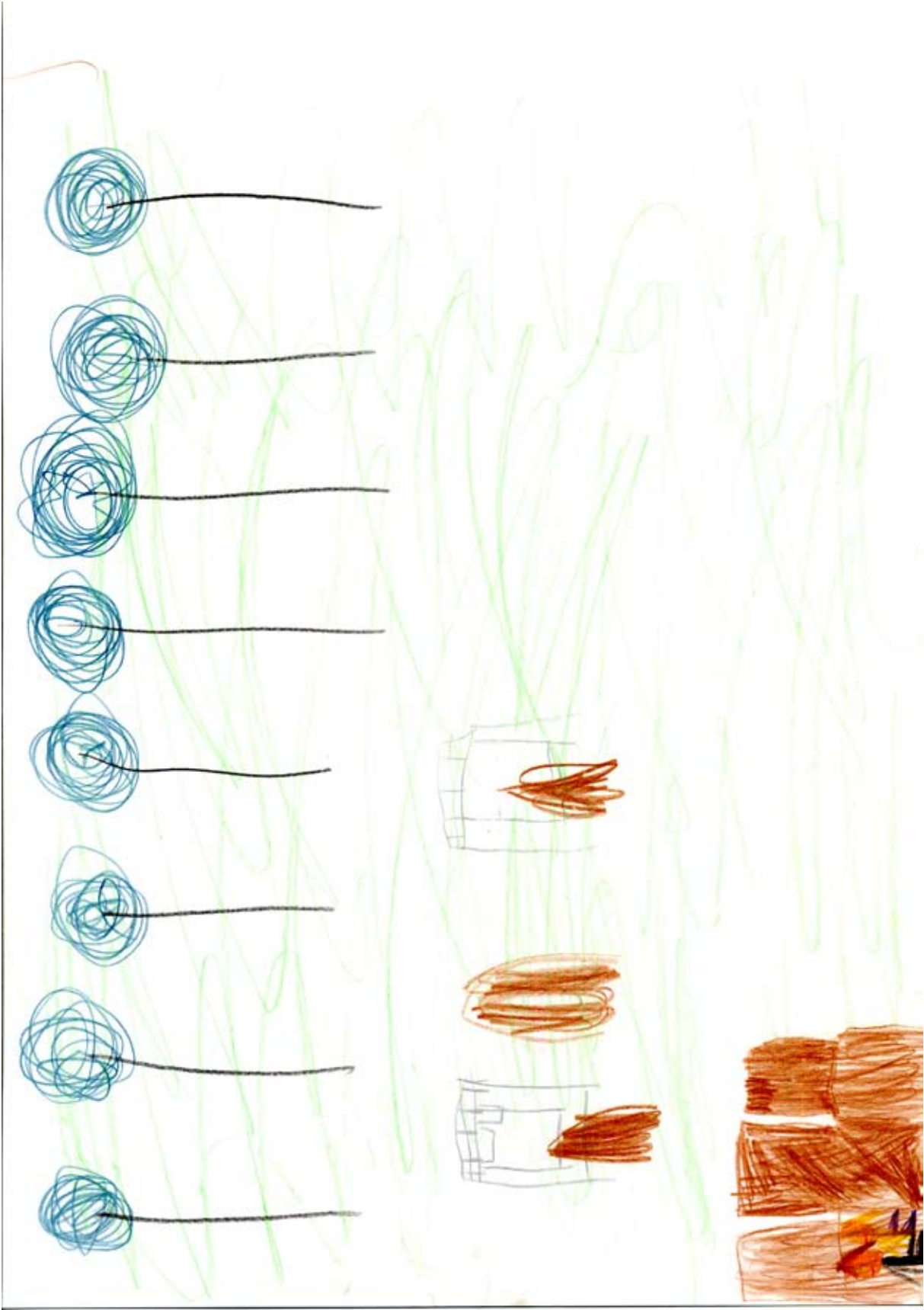
Fredagen Den 9 maj.

Klockan åtta på morgonen gick 6 förväntansfulla barn och en fröken från Kyrkskolans förskoleklassen till "smällen" för att vara arkeologer för en dag. När vi kom fram efter en lång promenad träffade vi 3 glada personer som skulle hjälpa oss under dagen. Vi fick vara i smågrupper ett yngre elev och en äldre elev i varje grupp. Den som var äldre fick skriva på påsar och lappar vad vi hittade. Vi fick var sin liten ruta, skrapa och en spann. Vi grävde, grävde och grävde. Vi hittade flintsten, glas, keramik, kol, maskar och jord, jord, jord överallt i vår lilla grop. Jorden var jättehård, så det var jättejobbigt. Vi fick sila vår jord för att hitta fynden. När vi kom ner i jorden en bit hittade vi mer fynd än överst. Där vi var tror dom att det varit en by och att vi grävde på deras åker.

Vips hittade Joel veckans fynd. En bit av ett spjut eller pil. Vi letade för att hitta resten av fyndet men det gjorde vi aldrig. Det har varit jättekul och spännande, men väldigt varmt och smutsgrisar var vi allihopa. Dom som hjälpte till visste väldigt mycket, hade bra ögon och var jättesnälla mot oss.

Joel, Filip, Emil, Anna, Emelie, Ebba och Monica

ANDREAS

ELDRING

GRÄVRUTA

ELDRING

SPADE

DANIEL

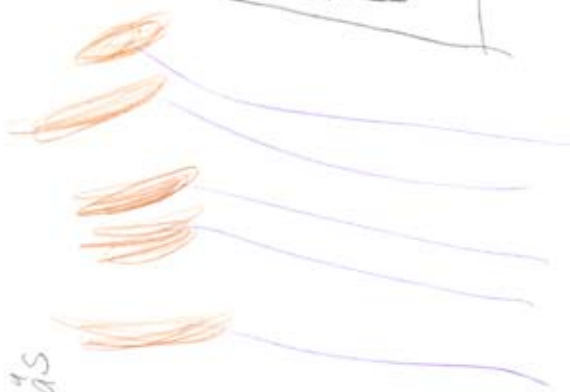
EBCA

Smällen

5 maj - 08

ELN

Gräs

Hålet där
vi grävde

Man
drar fram
0 till bika
50° jorden
kommer
under
hålet

hjul
under

EMILG

Emil S

8

D

1

Småsten

5 maj - 08

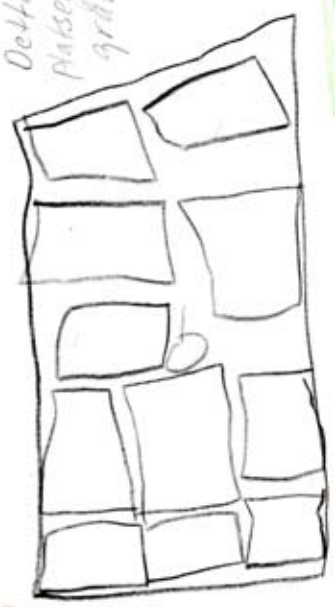

BEMILÖ

Vass

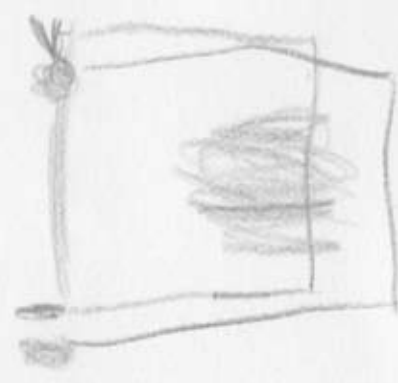

Detta var
platsen vi
grävde på

En
maskin
som
är byggd
411 bitar
så Skapas
Stannale
K-MR

JOEL

SAGA

ALEXANDER

Det är hort på jorden
och jag hittade många
flintor på jorden. Det
var inte blott i jorden

Jag har varit i smelen och ja hitade flintastenar och keramik. och jag har det. roligt och de var sol.

CLARA

2008-05-06.

FLINTA

Gilbert hitad en bit ut av en
flinta källa. jag hitade en bit
flinta. De fans en katt.

Emma. P

2008-05-08

EMMA

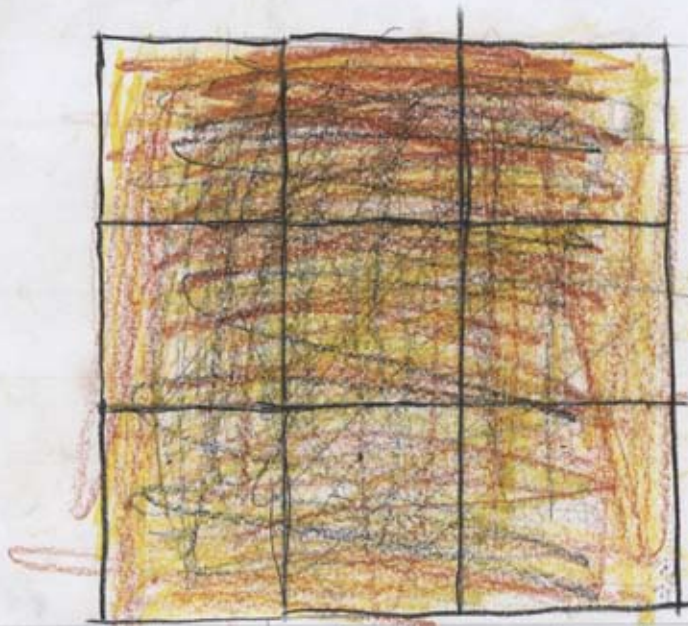
JAG HIT A JÄTE MÅNGA
FLINTA MEN JAG HITAINTE
MÅNGA KOTG MIK BITAR.
PÅ BILDEN STAR JAG OCH
SÄLLGÅRDE GORD. DE FAN STUÅ
SÅH: SÄLLET OCH SÄLITVÅ.

Ja Ja Nitabe Den Största
Flinta Ja Sällade Jord

2008-05-08

GILBERT

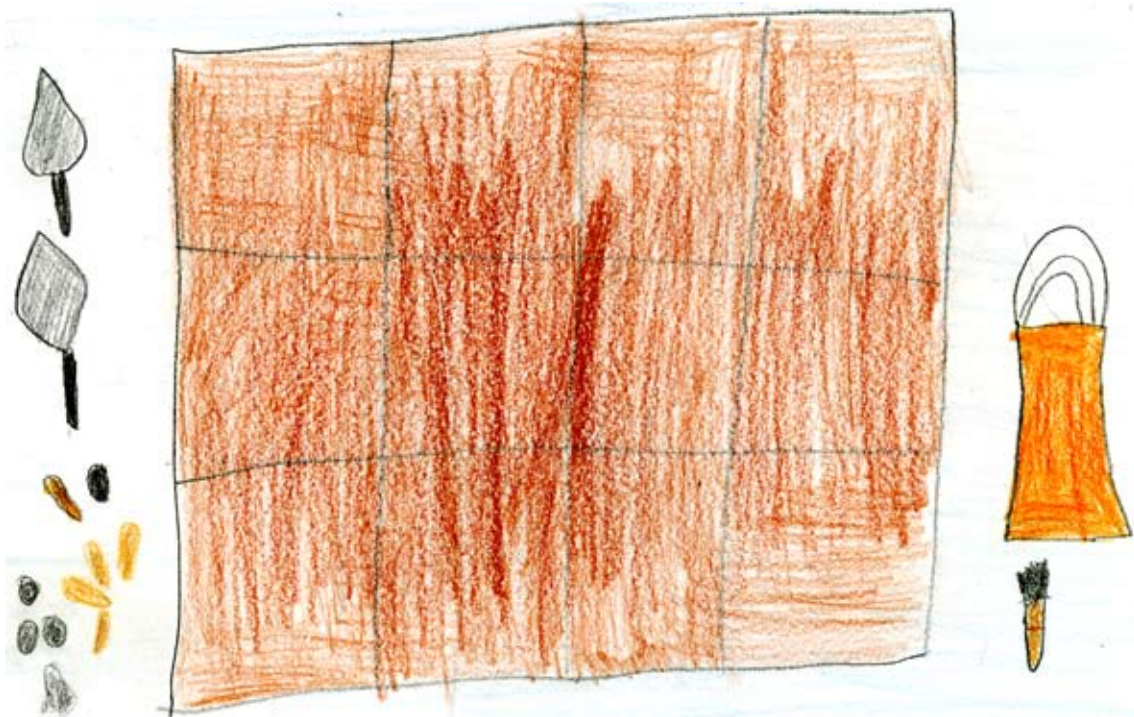
Vi grävde och grävde jag hitta
några flinta-bitar och lite tarik-bitar.
Henrik

JULIA

Det va varmt ute. Jag
grävde med Sara.
vi hittade flinta.
och keramik och
bred lera. det va
jete kollt. de vi
hittade antagligt
va flinta

JULIA

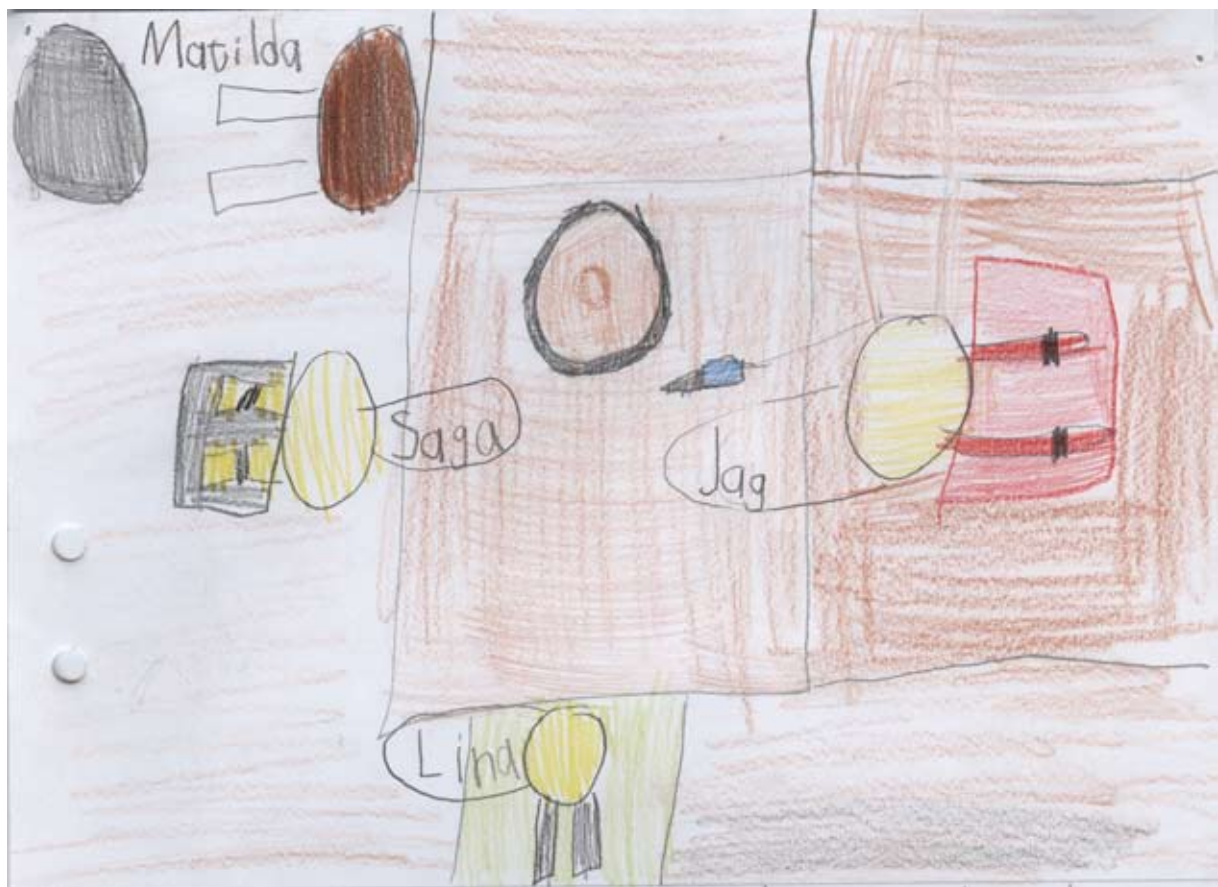
Jag har varit på Utgrävning
och vi hittade flinta
Det finns en katt vi fik
saft och bular det var
varmt och kul

Louisa

Jag hittade flinta och
tegelstenar

MARCUS

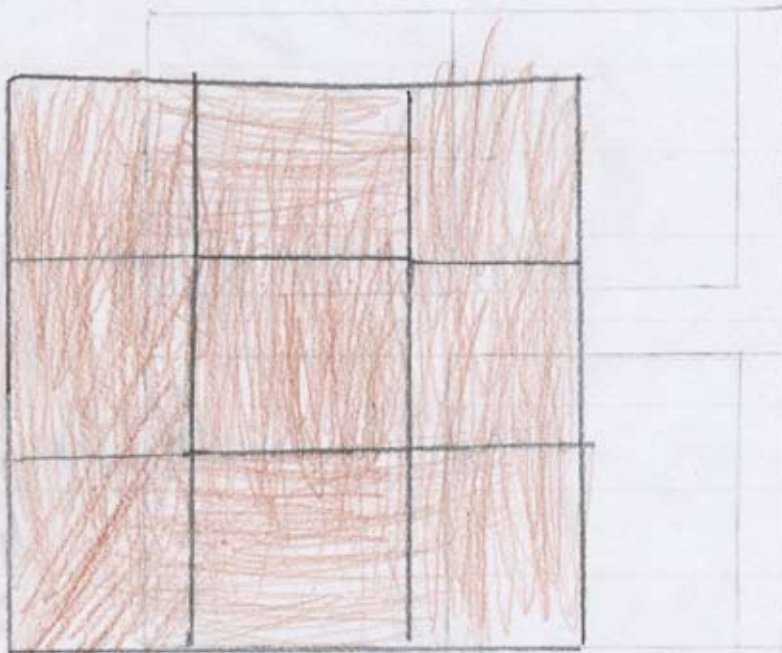
På utgrävningen var det sol och var-
me. Vi hittad flinta och keramik och
massor av glas som hade varit en kopp
glaset var 100 år gammalt. Vi kom
nertill stik 2. Det var skönt med
kasterna.

NORA

på tisdag var det min tur att gå på
utgrävningen och vi hittade flinta-
stenar och jag tyckte att det var
• jeterolit

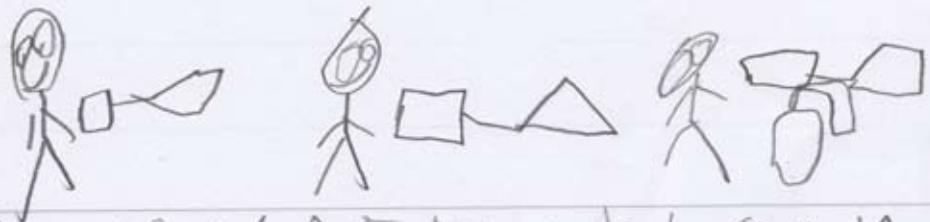
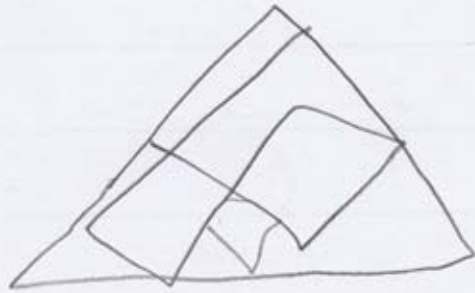
2008-05-06

VI HAR HITAT FLINT OCH
KERAMIK OCH SA VAD DET
• ROLIGT.

FLINTA

TEODOR

LÄSCKLON NATADCKLOAN
VIGRAUDE VI HITTARPE
FLINTA

(Jag och Jonathan och Johan. Vi grävde. Vi hittade flinta.)

VÄR RUTA

80 Hårtyg 2022
 5223 2022
 Fynd 4/10 2022

En plåren som man
 har gjort och
 som i lås de har
 vad man häller
 och vad man
 villade

Håret 2022
 2022
 Fynd 2022

Den här Chokliten hade
 en bit som var en bit
 till som är skrapad av
 biten från smacet

En i den gamla
 en pipas bit
 med biten den
 var god av
 Skiva, en väldigt
 hård sten

Stämpens stalle man
 drapa på jorden med

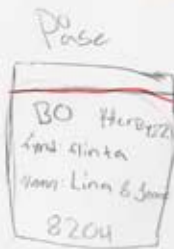
Bensten har man
 till en smacet
 spåren

Såttet har man inte
 på bilden men man
 ligger all jord och
 sten i spåret
 och när går man
 och såttet såttet
 är som en stor
 all som man ska för
 tillåta så all jord
 åter över. Då är
 man som det ligger
 någon flöta eller
 något

Gjord Av: Jennie & Lina & Susanna

Vi hittade en massa flinta, arkeologerna
så att det var någon som hade
slagit på den så att den blev vass.

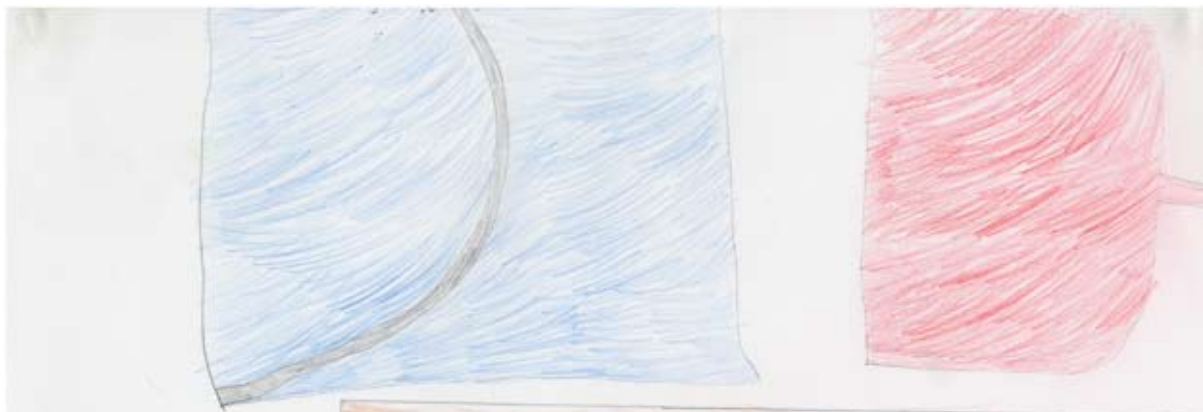

Julia & Pernilla 4D KYRKSÖLTVÄN

Lina & Susanna

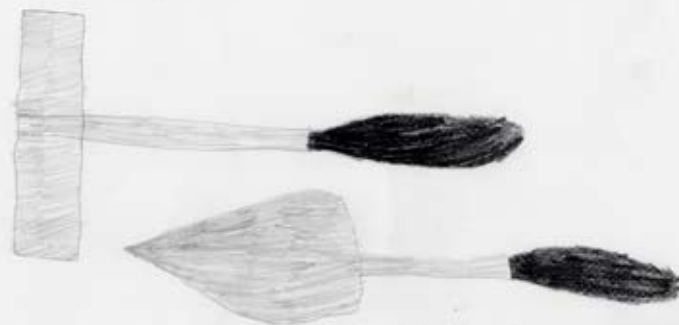

Rula
8205

verktyg

Grävdagbok

5/5 2008

Albin
Mullberg

- Vi börjar skolan som vanligt klockan 8. Vi ska gräva i fadder grupperna. I min grupp är Sofie, kristin, Anton, Henrik och Emil Ö. Vi går till gravfältet som ligger ungefär halvvägs till Tegn. När vi kommer dit så får vi veta att arkeologerna heter Pia Claesson, Linnéa Nordell och Mattias Ösrink. Dom förklarar hur man ska göra och hur man ska beskriva fynden och hur man skriver på olika lappar. Vi började gräva ungefär kl. 9. Jag och Anton gräver i samma ruta.

En ruta är 1.1 m.
Till en början hittar jag
och Anton inget mer
kvarter, en sten som man
bara kunde slänga bort.
Men efter en stund
hittar vi tre flinta bitar
Cirka 1 cm. Vi har
bara hittat det när det
är dags för fika. När vi
kommer tillbaka från fikati
har någon tagit våra flinta-
bitar. Jag och Anton tappar
nästan lusten men fortsätter
ändå. Det var bra för då
hittar vi en flintabit som
arkeologerna sa att man
skrapat av skinn med.

Stenen såg ut så här

Naturlig storlek

strecket på mitten

är en 3 cm upphöjning.

-) Vi lunch had jag och Anton hittat ungefär
-) 10 flinta och en bränd lerbit.

Som lunch hade jag pannkakor. Jag och Anton har först ätit upp och passade på att skoja med arkeologerna. Vi tog en av Antons flintabit och rullade i jord och sen gick vi och frågade vad det var. Linnea trodde det

var en konstig jordklump
och Mattias trädde kykling.

När dagen var slut
så hade jag och
Anton hittat:

- 20 flinta
- 1 bränd kerbit
- 1 keramik bit
- 1 järnbit.

Den stora flinta biten
som jag skrev om
förut sa Pina att man
skapat av skinn med.

I dag när jag läste
GP så stod det så här:

Pia Claesson berättar att

man bl.a hittat en
flinta som man skrapade

• av skinn med.

Jag och anton tror att
det var väran.

Det ska vara en
) utställning på miners hus
) med grejerna.

)

)

Grävdagbok v. 19

Jag var där på onsdag

Jag grävde med Gilbert

min grupp bestod av: Andreas i 6-an

Jag, Gilbert & Andreas i förskolan.

Jag hittade Några flinta stenar

Jag & Gilbert grävde i

ruta nr: 8202 hette rutan.

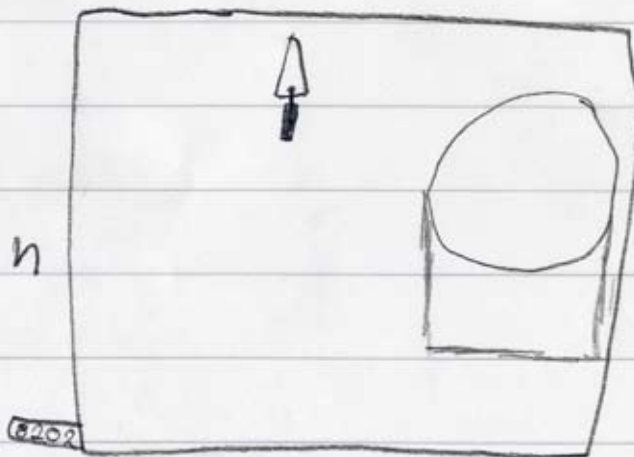
Det var jätte varmt & då

säger jag det.

bild på den ruta vi

grävde i ↓

Anton
Brandin

Cissi

Hög

i onsdag var jag på
utkrävning med arkjolåker.

Vi fick kräva i kyrkointer.

Jag hittade massa flint

) & en ganska stor krak bit.

Sen skulle vi ha fika

) påns vi fick sats &

kullar. Sen skulle vi

börja kräva igen men

då hittade vi inte så

) mycket mer än flinta.

Sen var det lunch jag

) hade med mig på

salad & ett kex.

Sen skulle förskolorn &

ettå åka hem. Men

vi skulle förbättra att

gräva ett tag till.

ben var det dags att
åka hem.

Grävdagbok!

Igår var vi med våra faddergupper. Vi var tre i vår grupp. Det var jag Josse och Ebba i förskolan. Vi gick till ett ställe nära smällen. Vi grävde i ruta 8209. Våra arkiloger hätte Linnea och Mattias... Vi hade en resärv som hätte Pia. Vi grävde och grävde och det var jätte varmt. Och vi lade all jord från hinken som vi hade grävt i säll. Ett säll är en slags sil. Sen fick vi paoser och då fick vi bulle och saft. Vi hade hittat flinta och keramik och bitar från skålar.

Gräv dag bok

~~Av: Heidi~~
Av: Heidi

Gräv dag bok

Vi var och grävde på en tisdag. Det var roligt men väldigt varmt, vi hittade lite bränd lera och flintstenar.

Vi grävde ett stick (10 cm ner i marken). Det fanns en katt som strök omkring när vi grävde, han grävde lite själv i små jordhögar!. Senare på dagen skulle vi äta, det var mycket gott efter som det var

Dennis

Gräv dagbok

7/5

#

I onsdags var jag på utgrävning i ytterøy. Jag hittade massa flinta och keramik. Arkeologerna heter Mattias, Linnéa och Pia. Vi hade ruta nr 8205. Jag och Cissi jobbade i samma ruta. Flintan hade jätte konstiga färger och former. Jag hade med mig **plättar** Bullar Loka m.m.

Grävdagbok

I min faddergrupp så hittade vi en massa flinta. Min faddergrupp var vi tre det var jag, Emma och Ebba. Vi grävde i ruta 8209 men vi hittade mest jord och sten men lite flinta hitta vi allt. Vi hade tur att det var fint väder. Jag hade fyra dubbelmackor med mig och tre flaskor vatten och en flaskka saft. Emma och jag fick gå till Skuggarn ibland och vila. När jag gjort så att man kunde ta jord så kom Ebba och tog det. Det var jobbigt att sila allt jord men kul.

Josefine

Gräv dagbok

Jag var på utgrävning
på onsdagen.

Jag grävde i en ruta
med Matilda och Saga.

Vi hittade 12 flinta och
en Lera. Vi hittade
också glas.

Sen när Matilda och Saga
gick hem så fick jag
gräva med elin och vi hittade
också massa flinta.

Det var väldigt varmt

Lina

Grävdag bok

Min faddergrupp: fanny Alexandra
Elin och Emma.M, Jag.

Jag hittade: bränd lera flinta
en nöf och keramik, Järn.

Dag Datum: 5/5 2008

Vi var där på en måndag.

kompisar: Albin och Anton.N
var också där med sina fadder-
grupper.

Vi fick mat där: Vi fick varsin
bulle och lite saft.

Min mat-sök: frukt-dryck två

Mackor och det var ägg på. ~~av Nath~~
av Nathalie

Min faddergrupp: var ganska
dukliga att gräva och
Lysna på oss faddrar.

- vädret: Det var kallt på morgonen. Men sedan sprack det upp:

av Nathalie

-
-

Min mat-sök: frukt-gröck. två
Mackor och det var ägg på
en Nathalie

Grävdagbok!

Vi har varit arkeologer för en dag. Det var kul

och vi hittade ungefär 20 Flintastenar och sten

) och massa perlin. Stick

1 var ganska tung och

) hård. Stick 2 var mörk

och tung. Jag grävde

med Anna. Det var

varmt och jag var

) tvungen att dricka mycket

annars kunde man få

) solsting eller torka ut.

I min matsäck ingick 2

kakor en muffins på

pastasallad saft och

vatten. Allt var jätte

gott och ROLIGT!

När vi skulle gå
tillbaka fick jag, Oscar
och Nils åka Magnus
stökiga bil annars skulle
vi bli sena.

I Fredags var jag och Joel
i denna ruten. Joel hittade
en pilspeets arkeologerna sa
att de inte var sa vanliga.
Man blev valdigt lenig. Jag
tyckte jag fick en stor motsack.
Nils hittade en spik. Sen nar
man skulle tvatta handerna
blev vattnet valdigt smuresigt.

Oscar Hogner vid kyrkskolan

HEJ

I går var vi och grävde. Vi hittade flinta och torrkadlera. Det var jette varmt.

- Jag och Andrea blev med i göteborgsposten

- Paulina hittade en pipa. Den var 200 år gammal.

Jag grävde med andrea der är mitt fadderbarn. Vi hade ruta 8208. Vi fick börja på en ny ruta.

- Vi fick saft och bulle ~~blev~~ (as gott). Dom som jobbar där sa vad allting hette.

Pernilla, 5

gröndagsbok

torsdagen den 8 maj var jag
på uttgrävning jag hitta
flinta och en bit kol. jag
hade ratta 2800. vi fick soln
med en sol. jag hade 2
makor och 4 pankakor och
vatten och Saft. och vi
fick tika när vi var
där vi fick bulle och Saft
det var apelsin Saft.

Simon

En dag som arkeolog.

Toua

Det var en solig dag = jag hittades:

Flinta, tegel, käll, Porcelain & glas.

Jag grävde med Victoria i 6.D

Vig kom till stick 1

Bo Ytterby Raä 22

8027

Stick 1

Keramik

Kristin, Fanny och
Sofie

*Arkeologisk undersökning vecka 19
Kyrkskolan i samverkan med Bohusläns museum*

Observationer gjorda måndagen den 5 maj

*Veckan började med mulet och kyligt väder.
Måste medge att vissa farhågor fanns; skulle arbetet vara tillräckligt
intressant, skulle de yngsta orka hålla igång hela förmiddagen?*

*Efter genomgång av dagens arbete började eleverna skrapa jordytan i
sin tilldelade kvadratmeter. En elev från fyran respektive sexan
arbetade tillsammans med en elev från förskoleklassen eller ettan.
Den lilla gnutta oro jag känt på morgonen visade sig vara obefogad,
alla arbetade snart med största iver!
De yngre räknade ivrigt alla skärvor av flinta som sållades fram,
medan de äldre skrev på fyndpåsarna sådana uppgifter som de fått
lära sig att man skall redovisa.*

*Efter en timmas arbete bjöds det på saft och bulle. Många tog sig
knappt tid till fikastund men vid det här laget hade solen börjat värma
skönt, så det behövdes ändå en paus för att lätta på klädseln.
Med friska tag skrapade och sållade alla ytterligare en timma tills det
var dags för lunch. Aptiten var på topp när den medhavda matsäcken
plockades fram.*

*Under det fortsatta arbetet mättes "stick" och man jämförde med
djupet i grannens ruta. Nu lät barnen rentav som små arkeologer...
När det var dags att avsluta dagens arbete, var det en och annan som
hade svårt att lämna sin ruta. Alla undrade vi hur djupt stick nästa
grupp skulle göra dagen därpå.*

*Eivor Törnqvist, 6d, med stort tack till Linnea, Mattias och Pia som varit våra
utgrävningspedagoger!*

Måndag!

Vi gick till ett ställe som ligger bredvid smällen. Arkeologerna visade oss hur vi skulle göra och vilka verktyg vi skulle använda. Vi skulle gräva i en ruta som var en kvadratmeter stor. Men skulle gräva med en flicka eller pojke från ettan eller förskolan. Klockan halv tio bjöd arkeologerna oss på fika. Sedan fortsatte vi att gräva.

En timme senare var det lunch. Vi fick ha med oss egen matsäck.

Efter en härlig lunch var det dags att fortsätta gräva. Klockan tolv gick förskolan och ettorna hem. Medan sexorna och fyorna fortsatte att gräva en timme till.

Vad hittade vi?

Flinta, bränd lera, keramik, sten, porslin, slagg, glas, mm.

Dagen var bra!!!

Tisdagen den 6 maj
grävde vi på smällen.

Vi började på morgonen med att
arkeologerna Pia och Linnea
instruerade oss om hur vi
skulle göra och vem vi skulle
gräva med!

Mattias kom en stund senare.

Vi fick gräva en stund och sen
fick vi saft och bulle.

Det vi hittade i jorden var flinta,
slagg, keramik, glas, porstn. plast m.m.

Vi grävde, lå i en spann och
och sållade.

Vi grävde, lå i en spann och
sållade...

Sen fick vi äta lunch.

Det fanns en liten katt som var
med hela tiden och busade.

När vi åt kom Eivor Andersson också.
Hon äger jorden vi grävde på.

Sen grävde vi igen och vid 12 tiden
gick de mindre hem medan de
äldre fick skriva rapporter om vad vi

hittat och hur jorden såg ut.

// Agnes, Josefine L, Patrik
och Malin

Utgrävningen i Ytterby

Vi fick prova på att vara arkeologer under en dag. Vi grävde nedanför gravfältet västra porten, stora smällen i Ytterby. Först instruerade arkeologen Mathias Öbrink från Bohusläns museum hur man ska göra när man gräver.

När vi grävde använde vi hackor och skopor och så kallade skårslevar.

Vi hade mycket flinta och keramik i jorden.

Vi grävde stick= tio cm. När vi hittade flinta eller keramik lade vi det i en plastpåse. Jorden lade vi i en hink som vi tömde i ett såll. När vi silade jorden i sållet kunde vi hitta fler fynd.

På platsen där vi grävde har det troligen funnits en gård där det bodde en kung.

Platsen har använts från 600-talet före Kristus fram till vikingatiden runt 1000-talet efter Kristus.

BO Ytterby RAA 22

8202

stick 2

Flinta

Buntus

Vi började dagen med att gå kl. 08:00. Vi kom fram 08:15. Så fick vi gå och lägga våra väskor på preseeringen. Sen visade ~~sade~~ vertygen man skulle använda. Det var 3 arkeologer, de hette Pia, Mathias och Linnea. Så började vi att jobba med en gång. Jag, Paulina, tycker att det var ganska kul. Vi sållade

och hittade fina saker.
Jag hittade en jättecool
kritpipa. De berättade att
man hade långa pipor
på 16-talet till 17-talet
och dow var jättelånga.
Om dow gick av fortsatte
man att röka dow.
GP kom också och tog
kort och intervjuede oss.

Fredagen den 9 maj
Den 9 maj 2008 grävde
vi på Smällen, Bohuslän,
Ytterby. Vi grävde med
en skrapa och vi skrapade
oss ner 20 cm! Jorden
som vi skrapade bort
lade vi i en hink och
sen sällade vi jorden så
att vi inte hade missat
något. Vi hittade glas,
porcelain, flintastenar som

någon hade huggit i.

De arkeologer som hjälpte oss hette: Mattias, Linnea och Pia. Platsen kan ha varit en boplats på bronsåldern där människor har bott under många hundra år....

